

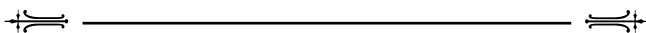
John Young

A portrait of Joseph Butler, an 18th-century English theologian and philosopher. He is depicted from the chest up, wearing a black clerical robe with a white collar. He has a large, curly white wig and is looking slightly to the right of the viewer. His right hand is resting on a book. The background is dark and indistinct.

JOSEPH
BUTLER

*P*iętnaście kazań

JOSEPH
BUTLER
*P*iętnaście kazań

Przełożył i komentarzem opatrzył
Jakub Zawiła-Niedźwiecki

edu-Libri

Kraków-Warszawa 2013

© edu-Libri s.c. 2013

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Kaczmarek

Korekta: edu-Libri

Projekt okładki i stron tytułowych: GRAFOS

Ilustrację na okładce otrzymano dzięki uprzejmości Auckland
Castle Trust

Recenzent: dr hab. Paweł Łuków, prof. UW

Wydawnictwo edu-Libri

ul. Zalesie 15, 30-384 Kraków

e-mail: edu-libri@edu-libri.pl

Skład i łamanie: GRAFOS

Druk i oprawa: Sowa Sp. z o.o.

Warszawa

ISBN 978-83-63804-22-0

ISBN e-book 978-83-63804-23-7 (PDF)

ISBN e-book 978-83-63804-24-4 (epub)

ISBN e-book 978-83-63804-25-1 (mobi)

Spis treści

Przedmowa tłumacza.....	7
O autorze	9
Życie i twórczość	9
Butler kaznodzieja – filozof a jego otoczenie.....	11
Rola w czasach późniejszych	16
Piętnaście kazań z translatorskiego punktu widzenia	19
Podstawa tłumaczenia	19
Forma tekstu	21
Język	23
Joseph Butler, Lord Biskup Durham, Piętnaście kazań	31
Przedmowa	33
Kazanie I. O naturze ludzkiej	55
Kazanie II, III. O naturze ludzkiej	69
Kazanie II	69
Kazanie III	80
Kazanie IV. O kierowaniu językiem	87
Kazanie V. O współczuciu	99
Kazanie VI. O współczuciu	111
Kazanie VII. O charakterze Balaama	121
Kazanie VIII. O urazie	133
Kazanie IX. O wybaczeniu krzywd	143
Kazanie X. O oszukiwaniu siebie	157
Kazanie XI. O miłości bliźniego.....	171
Kazanie XII. O miłości bliźniego.....	187
Kazanie XIII, XIV. O miłości do Boga	203
Kazanie XIII.....	203
Kazanie XIV.....	213
Kazanie XV. O niewiedzy człowieka.....	225
Bibliografia	237
Indeks	239

Przedmowa tłumacza

We współczesnej filozofii moralnej, społecznej i politycznej ważne miejsce zajmują prace powstające w ramach typowo anglosaskich kierunków myślowych. Początki głównych nurtów tej filozofii łączy się z takimi nazwiskami, jak: Thomas Hobbes i David Hume. Istnieją jednak również autorzy nieznani większości polskich czytelników. Należy do nich Joseph Butler, w tradycji angielskiej zwykle nazywany biskupem Butlerem.

Ten filozofujący teolog, o pokolenie młodszy od Hobbesa, niecałe 20 lat starszy od Hume'a, pozostaje bardzo szanowaną postacią anglosaskiej filozofii moralnej i filozofii religii. Szczyt jego popularności przypada na wiek XIX, gdy teksty jego autorstwa stały się obowiązkową lekturą dla studentów wydziałów teologicznych i filozoficznych na angielskich uniwersytetach. Wtedy też jego dzieła zawędrowały do Ameryki. David E. White w swoim wstępie do wydania dzieł zebranych Butlera z 2006 r. stwierdza nawet, że w początkach XIX wieku teksty Butlera były w świecie anglojęzycznym, także w Ameryce, lekturą obowiązkową dla osób uważających się za wykształcone.

Chociaż apologetyczna część jego twórczości zdezaktualizowała się w pewnym stopniu, to Butler do dziś pozostaje, zdaniem niektórych komentatorów, jednym z najczęściej cytowanych autorów w analitycznej filozofii religii¹. Na przykład często powołuje się na niego Richard Swinburne², a w znaczących podręcznikach historii etyki można znaleźć poświęcony mu rozdział.

Poważną barierą przeszkadzającą w zapoznaniu się z myślą tego autora jest bardzo trudna, niefilozoficzna forma jego tekstów oraz brak przekładów na język polski. W połączeniu z archaicznym językiem oryginału ogranicza to grono możliwych odbiorców. Był to jeden z powodów, dla których postanowiłem przetłumaczyć

jedno z dwóch głównych dzieł Butlera koncentrujące się przede wszystkim na kwestiach etycznych.

Piętnaście kazań to zbiór piętnastu tekstów kazań wygłoszonych w kościele, które autor zebrał i przygotował do wydania drukiem. Rozważa w nich między innymi kwestie z zakresu moralności prywatnej i publicznej, relacji między nimi oraz zagadnienia psychologii moralności, a także powiązań tychże z religią objawioną.

W dalszej części przedmowy zaprezentuję specyficzne cechy tego tekstu z punktu widzenia tłumacza. Przedstawię także miejsce, jakie twórczość tego autora zajmuje w dziejach filozofii moralnej i sposób, w jaki przyczyniła się do jej rozwoju. Ze względu na to, że rozwój ten w znacznym stopniu dotyczył języka, którym filozofia posługuje się w odniesieniu do moralności, przyjrę się także bliżej zastosowanym w oryginale pojęciom oraz zaproponuję ich polskie tłumaczenia.

Taki sposób prezentacji podstaw teoretycznych mojego tłumaczenia powinien ułatwić lekturę tekstu Butlera, umieszczając go we właściwym kontekście historycznym i lingwistycznym.

¹ Ziemiński (2002).

² Penelhum (1985).

Pierwsze tłumaczenie na język polski, opatrzone krytycznym komentarzem, kazań XVIII-wiecznego biskupa anglikańskiego i filozofa, autorytetu w kwestii psychologii moralnej i relacji między moralnością prywatną a publiczną.

www.edu-libri.pl

Wydawnictwo edu-Libri jest oficyną wydawniczą nowoczesnych publikacji naukowych i edukacyjnych.

Współpracujemy z doświadczonymi redaktorami merytorycznymi oraz technicznymi specjalizującymi się w przygotowywaniu publikacji naukowych i edukacyjnych. Stawiamy na jakość i profesjonalizm łączone z nowoczesnością, a najważniejsze dla nas są przyjemność współtworzenia i satysfakcja z dobrze wykonanego zadania.

Nasze publikacje są dostępne w księgarniach internetowych oraz w czytelniku on-line **ibuk.pl**

Sprzedaż wysyłkową książek drukowanych prowadzi wydawnictwo (zamówienia na adres edu-libri@edu.libri.pl) oraz księgarnia drukarni SOWA **wyczerpane.pl**